

MIASTO, TORUŃ

Raport podsumowujący
konsultacje społeczne dotyczące
projektu Programu Gminy Miasta Torunia
na rzecz Wspierania Rodziny i Rozwoju
Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2026–2028

Toruń, lipiec 2026 r.

SPIS TREŚCI

Spis treści	2
Podstawowe informacje	4
Termin	4
Uczestnicy	4
Gospodarz i organizator	4
Przedmiot i cel	4
Działania informacyjne i promocyjne	5
Przebieg konsultacji	6
Koszt przeprowadzenia konsultacji	6
Wyniki ankiety konsultacyjnej	7
Informacja o uczestnikach ankiety.....	7
Opinia uczestników o projekcie.....	7
Kompletność i szczegółowość Programu	7
Zachęcenie mieszkańców do tworzenia rodzin zastępczych	8
Potrzeby rodziców zastępczych	9
Wsparcie młodzieży opuszczającej pieczę zastępczą.....	9
Opinia uczestników o rozwiązaniach.....	9
Działania samorządu i dostępność wsparcia	10
Asystent rodziny.....	11
Promocja rodzicielstwa zastępczego.....	11
Lista rekomendacji	12
Opinie uczestników konsultacji.....	14
Informacja o przebiegu spotkania konsultacyjnego	14
Uwaga zgłoszona pocztą elektroniczną	15
Lista rekomendacji	16
Porównanie rekomendacji.....	17
Propozycje działań.....	19

Opracowanie merytoryczne raportu	21
Przeprowadzenie konsultacji i redakcja raportu	21

PODSTAWOWE INFORMACJE

Termin

Konsultacje społeczne dotyczące projektu Programu Gminy Miasta Torunia na Rzecz Wspierania Rodziny i Rozwoju Systemy Pieczy Zastępczej na lata 2026-2028 odbyły się od 25 maja do 10 czerwca 2026 r. W ramach konsultacji, w Toruńskim Laboratorium Miejskim, odbyło się otwarte spotkanie konsultacyjne w dn. 2 czerwca 2026 r., a uczestnikom udostępniono ankietę elektroniczną w całym okresie trwania konsultacji.

Uczestnicy

W procesie konsultacyjnym łącznie wzięło udział **29 uczestników**. W otwartym spotkaniu, które odbyło się 2 czerwca br. udział wzięło 13 osób, 15 uczestników wyraziło opinię poprzez ankietę konsultacyjną, a jedna osoba skorzystała z możliwości przekazania swoich uwag pocztą elektroniczną. Nikt nie przekazał swoich uwag za pośrednictwem poczty tradycyjnej.

Gospodarz i organizator

Gospodarzem konsultacji społecznych prowadzonych przez Gminę Miasta Toruń jest **Prezydent Miasta Torunia**, a organizatorem procesu było **Biuro Dialogu i Innowacji Miejskich Urzędu Miasta Torunia** oraz **Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu**.

Przedmiot i cel

Przedmiotem konsultacji społecznych był przygotowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu **projekt Programu Gminy Miasta Toruń na rzecz Wspierania Rodziny i Rozwoju Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2026–2028**. Dokument opracowano na podstawie przepisów ustawy z dn. 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ([Dz.U. 2011 nr 149 poz. 887](#)).

Początkowo, konsultacje uwzględnione były w Planie Konsultacji Społecznych na 2025 r., lecz ze względu na brak możliwości zakończenia prac nad projektem dokumentu, realizacja konsultacji została przesunięta na 2026 r.

Głównym celem Programu w **obszarze wspierania rodziny** jest zapobieganie umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej oraz wzmocnienie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Z kolei w **obszarze rozwoju systemu pieczy zastępczej** jego głównym celem jest zapewnienie każdemu dziecku, które nie może przebywać pod opieką rodziców, czasowej opieki i wychowania w środowisku zastępczym z poszanowaniem praw i wolności oraz przy jednoczesnym prowadzeniu pracy z rodziną biologiczną w celu umożliwienia powrotu do rodziny lub – gdy będzie to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka.

Celem przeprowadzonych konsultacji było **zebranie opinii, uwag i propozycji mieszkańców Torunia na temat celów i zadań Programu** oraz opinii dotyczących zaproponowanych w dokumencie systemowych rozwiązań w Gminie Miasta Toruń. Równocześnie, konsultacje umożliwiły przekazanie oceny realizowanych przez Miasto działań w zakresie wspierania rodziny i rozwoju systemu pieczy zastępczej. Zgromadzone w procesie opinie, uwagi i propozycje będą stanowiły istotny wkład merytoryczny w przygotowaniu ostatecznego projektu Programu oraz wykorzystane zostaną przez Prezydenta Miasta Torunia w dalszym procesie decyzyjnym.

Działania informacyjne i promocyjne

Konsultacjom społecznym dotyczącym projektu Programu Gminy Miasta Torunia na rzecz Wspierania Rodziny i Rozwoju Systemy Pieczy Zastępczej na lata 2026–2028 towarzyszyła akcja informacyjna skierowana do mieszkańców Torunia. Do działań informacyjnych oraz promocji wykorzystano serwisy informacyjne Urzędu Miasta Torunia i kanały mediów społecznościowych, a także komunikaty prasowe przekazane mediom lokalnym.

Komunikację medialną uzupełniła akcja informacyjna przeprowadzona w toruńskiej komunikacji miejskiej, plakaty na słupach ogłoszeniowych oraz zaproszenie do udziału w konsultacjach społecznych przekazane pocztą elektroniczną do osób,

które wyraziły uprzednio zgodę na informowanie o rozpoczynających się procesach partycypacyjnych w Mieście.

Przebieg konsultacji

Proces obejmował ankietę elektroniczną, dostępną od 25 maja do 10 czerwca 2026 r., otwarte spotkanie konsultacyjne w dn. 2 czerwca 2026 r. oraz możliwość przedkładania uwag, opinii i propozycji pocztą elektroniczną i tradycyjną.

Przygotowana – wspólnie z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w Toruniu – ankieta konsultacyjna zawierała 25 pytań, w tym pięć opisowych i 20 jednokrotnego wyboru, które dotyczyły kluczowych zagadnień projektu Programu. Pytania dotyczyły jego kompletności, zasadności proponowanych działań i funkcjonowania systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej w Mieście. Ponadto, w ankiecie uwzględniono kwestie dostępności wsparcia dla rodzin, potrzeb rodzin zastępczych oraz działań na rzecz dzieci i młodzieży opuszczających pieczę zastępczą.

Koszt przeprowadzenia konsultacji

Konsultacje prowadzone były w ramach działalności Biura Dialogu i Innowacji Miejskich Urzędu Miasta Torunia i nie wiązały się z poniesieniem dodatkowych kosztów przez Gminę Miasta Toruń.

WYNIKI ANKIETY KONSULTACYJNEJ

Informacja o uczestnikach ankiety

W ankiecie konsultacyjnej udział wzięło **15 uczestników**, którzy mogli dobrowolnie odpowiadać na pytania dotyczące 25 zagadnień. Wśród uczestników 11 osób wskazało, że **interesują się sprawami pieczy zastępczej**, a pozostałe cztery osoby, że raczej interesują się nimi. Oznacza to, że konsultacje pełniły funkcję dialogu środowiskowego, a specyfika tematu nie przyciągnęła zainteresowania osób, które nie są związane z obszarem polityki i pomocy społecznej

Opinia uczestników o projekcie

Kompletność i szczegółowość Programu

Wśród pięciu uczestników, którzy ocenili **kompletność przygotowanego projektu**, trzy wskazały, że jest ich zdaniem kompletny. Jedna osoba zasugerowała potrzebę uwzględnienia możliwości przekwalifikowania rodzin zastępczych bez względu na liczbę dzieci w pieczy, a inny uczestnik – w dłuższej wypowiedzi – zasugerował **uwzględnienie roli i potrzeb kadry placówek wsparcia dziennego**, które realizują istotne wsparcie wychowawcze, opiekuńcze i profilaktyczne wobec dzieci i rodzin znajdujących się w kryzysie. Uczestnik wskazał, że „charakter pracy pracowników (placówek wsparcia dziennego – przyp. BDIM) jest porównywalny pod względem obciążeń psychospołecznych do pracy wykonywanej w placówkach opiekuńczo-wychowawczych”. Dlatego – zdaniem uczestnika – **potrzebnym jest traktowanie placówek wsparcia dziennego jako trwałego elementu lokalnego systemu wsparcia rodziny i profilaktyki pieczy zastępczej**, a w projekcie dokumentu brakuje odniesienia do problemów kadry placówek, w tym rotacji pracowników, przeciążenia emocjonalnego, trudności w pozyskaniu specjalistów oraz potrzeby zapewnienia stałej superwizji i wsparcia psychologicznego wychowawców. Zaproponowano również uwzględnienie rekomendacji dążenia do **stabilnych form zatrudnienia kadry**, aby zapewnić ciągłość relacji i przewidywalność, niezbędne do wsparcia dzieci funkcjonujących w środowisku kryzysowym, a także **zapewnienie ciągłości funkcjonowania placówek wsparcia dziennego przez wieloletnie modele**

finansowania – uczestnik wyraził krytyczne stanowisko wobec obecnego modelu corocznych konkursów ofert, który nie gwarantuje stabilności organizacyjnej placówek, utrudnia długofalowe planowanie pracy, skutkuje rotacją kadry oraz negatywnie wpływa na budowanie relacji z dzieckiem i rodziną.

Cztery osoby wyraziły opinię dotyczącą kompletności projektu, z czego dwie nie zgłosiły swoich zastrzeżeń, jedna podkreśliła potrzebę szerszego opisu **wsparcia rodzin zastępczych**, a inna **uwzględnienie potrzeby zapewnienia ciągłości oraz stabilności funkcjonowania placówek wsparcia dziennego**, w tym działania na rzecz wychowawców w nich pracujących – wzmacnianie kompetencji, stabilność zatrudnienia oraz wsparcie specjalistyczne.

Zachęcenie mieszkańców do tworzenia rodzin zastępczych

Sześcioro uczestników udzieliło opisowych odpowiedzi na pytanie dotyczące realnych zachęt do tworzenia rodzin zastępczych, zawodowych i niezawodowych. Wśród proponowanych rozwiązań wskazane zostały:

- **wsparcie finansowe** (sześciokrotnie),
- **wsparcie mieszkaniowe** (trzykrotnie),
- **wsparcie psychologiczne** dla kandydatów i funkcjonujących rodzin zastępczych, w tym grupy wsparcia, superwizja i szkolenia specjalistyczne,
- **wsparcie organizacyjne i prawne** rodzin zastępczych, w tym czasowe odciążenie opiekunów.
- **kampanie informacyjne** (trzykrotnie), w tym w mediach społecznościowych, ale również w szkołach, parafiach, instytucjach lokalnych i podczas wydarzeń miejskich.

Oczekiwaniem przez uczestników było, aby Program ukierunkowany był na tworzenie **bezpiecznych, stabilnych i przewidywalnych warunków dla rodzin zastępczych**, w tym poprzez wsparcie finansowe, mieszkaniowe oraz dostępność usług wspierających rodzinę.

Potrzeby rodziców zastępczych

Czworo uczestników, którzy odpowiedzieli na pytanie dotyczące potrzeb rodziców zastępczych, wskazali na:

- wsparcie finansowe,
- wsparcie psychologiczne, w tym poprzez warsztaty kompetencyjne oraz spotkania grup wsparcia,
- dostępność specjalistycznych usług medycznych w celu przyspieszenia diagnostyki dzieci przebywających w pieczy,
- ciągłość usług wspierających rodziny zastępcze,
- możliwość przekształcenia w rodzinę zastępczą zawodową lub specjalistyczną przy jednym dziecku z niepełnosprawnością.

Wsparcie młodzieży opuszczającej pieczę zastępczą

Pięć osób podzieliło się opinią na temat form wsparcia ułatwiających wejście w dorosłość młodym mieszkańcom opuszczającym pieczę zastępczą. Wśród propozycji rozwiązań znalazły się:

- dostępność mieszkań (czterokrotnie),
- wsparcie osoby koordynującej proces wejścia w samodzielność,
- dostęp do wsparcia specjalistycznego,
- oferta zajęć społecznych i szkoleń oraz doradztwa, życiowego i zawodowego.

Opinia uczestników o rozwiązaniach

W dalszej części ankiety, uczestnicy mogli wyrazić opinię o przedstawionej diagnozie i rozwiązaniach zaproponowanych w projekcie Programu. W tym celu wykorzystano skalę, na której mieszkańcy mogli wybrać odpowiedzi: „tak”, „raczej tak”, „trudno powiedzieć”, „raczej nie” oraz „nie”, aby określić swoje nastawienie wobec treści pytania.

Działania samorządu i dostępność wsparcia

Uczestnicy negatywnie ocenili **aktualne działania Miasta na rzecz wsparcia rodziny** – dominowały odpowiedzi neutralne (60%), lecz pozostałe były raczej negatywne lub negatywne. Umiarkowanie negatywna była opinia o **działaniach na rzecz integracji rodzin biologicznych i dzieci umieszczonych w pieczy**, gdzie przeważały opinie neutralne i niekorzystne.

Wszystkie osoby wyraziły poparcie **dla rozszerzenia oferty wsparcia dla dzieci z trudnościami rozwojowymi, zwiększenia dostępności zajęć dodatkowych i terapeutycznych oraz poszerzenia wsparcia rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze**. Równocześnie, wszyscy uczestnicy wyrazili raczej negatywny stosunek do **obecnej dostępności specjalistów (psychologa, pedagoga, logopedy) dla rodzin w Toruniu**.

Wśród rozwiązań dobrze oceniono **zwiększenie liczby organizowanych szkoleń lub warsztatów dla rodziców** – pomysł spotkał się z zdecydowanym poparciem uczestników, lecz w jednym z komentarzy podkreślono konieczność usprawnienia polityki informacyjnej, aby wiedza o wydarzeniach była lepiej rozpowszechniona, a także lepsze dostosowanie treści zajęć do potrzeb rodziców. Wyzwaniem dla Miasta jest jednak **dostępność pomocy dla rodzin w kryzysie** – w tym pytaniu przeważały odpowiedzi neutralne i negatywne, a zaledwie jedna osoba uznała, że pomoc jest raczej łatwo dostępna. Ponadto, problemem jest **informowanie o możliwości uzyskania wsparcia** – 80% uczestników oceniło je zdecydowanie negatywnie, a jedna z osób w komentarzu wskazała, że źródłem wyzwania jest nakładający się deficyt kampanii informacyjnych oraz brak przepływu informacji między instytucjami świadczącymi pomoc. Oznacza to, że potrzebnym dla Miasta jest wypracowanie modelu, w którym jedna z instytucji wsparcia społecznego pełniłaby funkcję *hubu* zbierającego i upowszechniającego informacje o usługach dostępnych dla toruńskich rodzin.

Podobnie pozytywnie uczestnicy ocenili **zwiększenie zaangażowania szkół i placówek oświatowych w działania wspierające rodzinę**. Zdecydowanie gorzej oceniono **działania profilaktyczne dotyczące przemocy w rodzinie i uzależnień**, które spotkały się z przewagą zdecydowanie negatywnych opinii (80%). Jeden

z uczestników w komentarzu wskazał, że brakuje dodatkowego nadzoru nad sytuacją w rodzinie (po kilku miesiącach od zmian), oferty wsparcia dla osób doświadczających przemocy (grup wsparcia, opieki psychologicznej, ośrodka interwencji kryzysowej dla dzieci), pracy z sprawcami przemocy oraz wrażliwości służb, które często – zdaniem uczestnika – bagatelizują problemy przemocy psychicznej i ekonomicznej.

Za niewystarczające uczestnicy uznali **działania wspierające usamodzielnienie wychowanków pieczy zastępczej** – 60% oceniło je zdecydowanie negatywnie, zaś 40% neutralnie.

Asystent rodziny

Z kolei, bardzo zróżnicowane były opinie dotyczące dostępności wiedzy o możliwości skorzystania z **pomocy asystenta rodziny** – 40% uznało, że jest ona dostępna, ale kolejne 40%, że raczej nie jest dostępna (pozostałe odpowiedzi były neutralne). Jednocześnie, uczestnicy zgodzili się, że należy **zwiększyć działania promujące rolę asystenta rodziny**, w tym jeden z uczestników ankiety w komentarzu wyraził rekomendację, aby ich zadania prezentować poprzez wypowiedzi samych asystentów, którzy mogliby opowiadać o swojej pracy i korzyściach wynikających z niej dla rodzin.

Ponadto, uczestnicy zgodzili się, że **asystent rodziny jest ważną częścią systemu wsparcia**, a jeden z uczestników w komentarzu podkreślił, że ich rola jest „niezbędna, niestety niedoceniana, zarówno w kwestiach zarobków asystentów, jak i wiedzy innych służb, na czym polega ta praca. (...) Asystenci często mają największą wiedzę o rodzinach, więc warto korzystać z ich doświadczenia i wiedzy, aby sytuacja rodziny mogła ulec zmianie”. W swojej opinii podkreślił również, że dzięki częstotliwości kontaktów z rodziną, asystent stanowi kluczowe narzędzie interwencji w przeciwdziałaniu przemocy lub uzależnieniom.

Promocja rodzicielstwa zastępczego

Odnosząc się do kwestii **promocji rodzicielstwa zastępczego** wyraźnie wybrzmiał brak satysfakcji z aktualnej sytuacji – 40% uczestników oceniło działania raczej

negatywnie, a 60% negatywnie. Jedna z osób w komentarzu podkreśliła, że problemem jest zbyt niska częstotliwość kampanii informacyjnych. Równocześnie, mniej jednoznaczna była odpowiedź na pytanie o **zainteresowanie osobistym udziałem w działaniach na rzecz dzieci i rodziny** – 60% uczestników było zdecydowanych na swój udział, 20% raczej chętnych, a 20% raczej niechętnych.

Zdecydowanie pozytywnie uczestnicy odnieśli się do pomysłu **zwiększenia środków finansowych na wsparcie rodzin i pieczy zastępczej**. W opinii wyrażonej przez jednego z uczestników, Miasto „powinno zadbać o miejsca dla dzieci, które trafiają do placówek opiekuńczo-wychowawczych, (ponieważ – przyp. BDIM) jest to niezbędny element w sytuacjach interwencyjnego zabezpieczenia małoletnich. Brak miejsc powoduje, że dzieci czasami – mimo postanowienia sądu – pozostają w środowisku, z którego powinny być zabrane. Nie ma możliwości, aby te wszystkie dzieci trafiły do rodzin zastępczych”.

Oczekiwany przez uczestników efektem zmian jest **zwiększenie liczby rodzin zastępczych w Toruniu**, które spotkało się z przychylną opinią. Równocześnie, jeden z uczestników wskazał, że przy braku rodzin zastępczych należy podjąć takie działania, aby zapewnić bezpieczeństwo dzieciom innymi sposobami.

Lista rekomendacji

Na podstawie uwag, opinii i rekomendacji mieszkańców wyrażonych w ankiecie elektronicznej możliwym było przygotowanie listy **proponowanych rozwiązań**, które ocenione powinny być w dalszym procedowaniu projektu, a jeśli będzie to możliwe, również uwzględnione w ostatecznym dokumencie Programu.

1. Wdrożenie **kompleksowego systemu wsparcia, zachęcającego do tworzenia rodzin zastępczych**, zawodowych i niezawodowych, który będzie obejmować: **wsparcie finansowe, mieszkaniowe, psychologiczne, organizacyjne i prawne** oraz kampanie informacyjne promujące tworzenie rodzin zastępczych w Toruniu. Rozwiązanie może uwzględniać również większą dostępność do usług medycznych w celu poprawy diagnostyki dzieci przebywających w pieczy.

2. System wsparcia rodziny i pieczy zastępczej powinien tworzyć **bezpieczne, stabilne i przewidywalne warunki dla rodzin** oraz zapewniać ciągłość wsparcia dla rodzin.
3. Umożliwienie przekształcenia w rodzinę zastępczą zawodową lub specjalistyczną przy sprawowaniu pieczy nad jednym dzieckiem z niepełnosprawnością.
4. Zwiększenie **dostępności mieszkań dla wychowanków opuszczających pieczę zastępczą** oraz wzmocnienie pomocy socjalnej wsparciem osoby koordynującej proces wejścia w samodzielność, wsparciem specjalistycznym (w tym psychologicznym) oraz ofertą zajęć i szkoleń, a także doradztwa.
5. Usprawnienie **polityki informacyjnej Miasta w zakresie wsparcia rodziny**, na przykład poprzez wyznaczenie instytucji koordynującej, która będzie gromadzić i przekazywać informacje o usługach i wsparciu dostępnych dla toruńskich rodzin.
6. Promocja i upowszechnienie roli **asystenta rodziny** oraz silniejsze wpisanie asystenta w system wsparcia rodziny jako kluczowego instrumentu przeciwdziałania przemocy i uzależnieniom.
7. Włączenie do Programu kwestii roli i **potrzeb placówek wsparcia dziennego**, w szczególności uwzględnienia ich jako trwałego elementu lokalnego systemu wsparcia rodziny i profilaktyki pieczy zastępczej, zapewnienia stabilności finansowania placówek oraz promowania stabilnych form zatrudnienia kadry i wsparcia kadry placówek (w tym psychologicznej oraz superwizji) jako narzędzi budowania stabilnych i trwałych relacji z rodzinami.
8. Wzmocnienie **działań na rzecz profilaktyki przemocy i uzależnień**, w tym poprzez rozszerzenie oferty wsparcia dla osób doświadczających przemocy, wydłużenie nadzoru nad sytuacją w rodzinie oraz poniesienie wrażliwości służb na różne formy przemocy.
9. Wzmocnienie **promocji rodzicielstwa zastępczego**, lecz również zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom z rodzin w kryzysie z wykorzystaniem narzędzi możliwych do pilnego wdrożenia w Mieście.

OPINIE UCZESTNIKÓW KONSULTACJI

Informacja o przebiegu spotkania konsultacyjnego

W spotkaniu konsultacyjnym udział wzięło **13 uczestników**. Podczas spotkania przedstawiono główne założenia Programu, a następnie umożliwiono uczestnikom zadawanie pytań oraz zgłaszanie uwag i propozycji dotyczących jego treści.

W trakcie dyskusji uczestnicy zwrócili uwagę, że **dokument ma charakter ogólny**, a jednym z brakujących elementów jest szczegółowe określenie skutecznych **sposobów pozyskiwania nowych rodzin zastępczych**. Wskazano na konieczność prowadzenia długofalowych **działań zmieniających postrzeganie społecznej roli rodzicielstwa zastępczego**, jak również znaczenie motywacji pozamaterialnej oraz gotowości do podjęcia odpowiedzialności za dziecko. Zdaniem uczestników działania o charakterze jednorazowym (np. festyny) mają ograniczoną skuteczność, a **promocja pieczy zastępczej powinna mieć charakter kompleksowy**.

Uczestnicy spotkania podkreślili również **niedobór specjalistów**, w szczególności psychologów i terapeutów, co utrudnia zapewnienie odpowiedniego wsparcia dzieciom przebywającym w pieczy zastępczej.

W kwestii **usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej** za kluczowe uznano:

- rozwój mieszkań treningowych,
- wsparcie doradztwa zawodowego jeszcze przed osiągnięciem pełnoletności,
- współpracę z pracodawcami w zakresie organizacji staży i wejścia młodzieży na rynek pracy
- rolę opiekunów usamodzielnienia (przy jednoczesnym podkreśleniu znaczenia dobrowolności w tym zakresie).

Odnosnie **funkcjonowania asystentury rodziny** wskazano, że współpraca z asystentem bywa utrudniona w przypadku rodzin zobowiązanych do niej przez sąd, ponieważ część rodzin może unikać kontaktu z systemem wsparcia z powodu obaw przed konsekwencjami prawnymi. Podkreślono zróżnicowaną dostępność pomocy w zależności od rodzaju kryzysu oraz brak jednoznacznej oceny tego obszaru przez uczestników spotkania.

Wiele miejsca podczas spotkania poświęcono na **kwesie finansowe**, wskazując potrzebę poprawy warunków wynagradzania osób pracujących w systemie, relatywnie wystarczający poziom świadczeń kierowanych do dzieci (przy jednoczesnej potrzebie dalszego zwiększania środków).

Ponadto uczestnicy spotkania zwrócili uwagę na konieczność zwiększenia dostępności do lekarzy specjalistów, potrzebę lepszej organizacji opieki nad dziećmi (np. dostępność miejsc w przedszkolach), a także na problem stygmatyzacji dzieci przebywających w pieczy zastępczej.

Uwaga zgłoszona pocztą elektroniczną

W ramach konsultacji społecznych wpłynęła również opinia przekazana drogą elektroniczną przez przedstawiciela Fundacji „Daj Szansę”, działającej na rzecz dzieci i młodzieży z Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych (FASD).

W przesłanym stanowisku wskazano na brak uwzględnienia w treści Programu działalności Centrum Diagnozy i Terapii FASD funkcjonującego w Toruniu. Podkreślono, że jednostka ta realizuje kompleksowe działania w zakresie diagnozy oraz terapii dzieci i młodzieży z FASD, a także zapewnia wsparcie dla rodziców biologicznych, zastępczych i adopcyjnych, m.in. poprzez grupy wsparcia, szkolenia i warsztaty. W opinii zgłaszającego, działalność Centrum stanowi istotny element lokalnego systemu wsparcia rodzin, w szczególności w kontekście pracy z dziećmi wymagającymi specjalistycznej diagnozy i terapii.

Zwrócono również uwagę na szeroki zakres działań o charakterze edukacyjno-profilaktycznym, w tym kampanie dotyczące przeciwdziałania spożywaniu napojów alkoholowych w czasie ciąży oraz upowszechniania wiedzy o FASD wśród specjalistów i mieszkańców. Autor uwagi wniosł o:

- uzupełnienie Programu o informacje dotyczące działalności Centrum Diagnozy i Terapii FASD jako istotnego zasobu lokalnego i regionalnego systemu wsparcia;
- włączenie przedstawicieli Fundacji w proces dalszego opracowywania Programu oraz wdrażania jego działań.

Lista rekomendacji

Na podstawie uwag, opinii i rekomendacji mieszkańców wyrażonych na otwartym spotkaniu konsultacyjnym oraz w uwadze przesłanej pocztą elektroniczną możliwym jest przygotowanie listy **proponowanych rozwiązań**, które ocenione powinny być w dalszym procedowaniu projektu, a jeśli będzie to możliwe, również uwzględnione w ostatecznym dokumencie Programu.

1. **Ukierunkowanie Programu na długofalowe i skuteczniejsze pozyskiwanie kandydatów na rodziców zastępczych** poprzez budowanie pozytywnego obrazu takiej roli, w tym poprzez działania edukacyjne i kampanie informacyjne dotyczące pieczy zastępczej.
2. **Wzmocnienie warunków funkcjonowania systemu pieczy zastępczej**, w tym poprawa warunków pracy i wynagrodzeń, zwiększenie dostępności usług (zdrowotnych, edukacyjnych) oraz profesjonalnego wsparcia.
3. Uwzględnienie **dostępności lekarzy specjalistów, usług terapeutycznych oraz diagnostyki** jako priorytetowej potrzeby rodzin w Toruniu.
4. Rozwój wsparcia dla **wychowanków pieczy zastępczej wchodzących w dorosłość**, w tym dostępności mieszkań treningowych, doradztwa zawodowego i wsparcia w wejściu na rynek pracy oraz doprecyzowanie roli opiekunów usamodzielnienia.
5. Zwiększenie dostępności i przejrzystości **wsparcia dla rodzin**, szczególnie poprawa dostępu do pomocy dla rodzin w kryzysie oraz przeciwdziałanie barierom ograniczających chęć sięgnięcia po pomoc (np. obaw przed systemem lub stygmatyzacją społeczną).
6. Usprawnienie **koordynacji współpracy między instytucjami i podmiotami** systemu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, w szczególności lepsze współdziałanie i wymiana informacji między instytucjami publicznymi a sektorem pozarządowym.
7. Rozważenie uzupełnienia diagnozy lokalnego systemu wsparcia o Centrum Diagnozy i Terapii FASD w Toruniu.

Porównanie rekomendacji

Lista społecznych rekomendacji przygotowana na podstawie uwag, opinii lub pomysłów mieszkańców uczestniczących w spotkaniach konsultacyjnych może być zestawiona z listą rekomendacji opracowanych na podstawie ankiety konsultacyjnej. Poniższa tabela pokazuje podobieństwa i różnice między zgłoszonymi propozycjami działania a pomysłami, które spotkały się z pozytywnym odbiorem mieszkańców i uznawane były przez uczestników konsultacji za istotne do realizacji.

Rekomendacje uczestników ankiety	Rekomendacje uczestników spotkań
Wsparcie pieczy zastępczej	
Kompleksowy system wsparcia , zachęcający do tworzenia rodzin zastępczych w Toruniu.	Ukierunkowanie na długofalowe działania , sprzyjające skuteczniejszemu pozyskiwaniu kandydatów na rodziców zastępczych
Integracja narzędzi wsparcia socjalnego (finansowego i mieszkaniowego), psychologicznego, organizacyjnego oraz prawnego.	Wzmocnienie warunków funkcjonowania systemu pieczy zastępczej , w tym warunków ekonomicznych, dostępności usług (zdrowie, edukacja) i profesjonalnego wsparcia.
—	Uwzględnienie dostępu do lekarza specjalisty, usług terapeutycznych i diagnostyki jako priorytetowych potrzeb rodzin w Toruniu.
Bezpieczne, stabilne i przewidywalne warunki dla rodzin zastępczych oraz pewność ciągłości wsparcia dla rodzin.	—
Umożliwienie przekształcenia w rodzinę zastępczą zawodową lub specjalistyczną przy sprawowaniu pieczy nad jednym dzieckiem z niepełnosprawnością	—
Zwiększenie dostępności mieszkań dla wychowanków wchodzących w dorosłość.	Dostępność mieszkań treningowych dla wychowanków pieczy zastępczej.
Koordinator procesu usamodzielnienia wychowanka pieczy zastępczej.	Doprecyzowanie roli opiekunów usamodzielniania .
Wsparcie specjalistyczne, szkoleniowe oraz doradztwo zawodowe dla wychowanków pieczy zastępczej w procesie uzyskiwania samodzielności.	Dostępność doradztwa zawodowego oraz wsparcia w wejściu na rynek pracy wychowanków pieczy zastępczej.
Wzmocnienie promocji rodzicielstwa zastępczego przez kampanie informacyjne.	Budowanie pozytywnego obrazu społecznej roli rodzicielstwa zastępczego poprzez

działania edukacyjne i kampanie informacyjne dotyczące pieczy zastępczej.

Wsparcie rodziny

Usprawnienie **polityki informacyjnej Miasta w zakresie wsparcia rodziny.**

—

—

Zwiększenie dostępności i przejrzystości **wsparcia dla rodzin**, w szczególności dla tych znajdujących się w kryzysie.

—

Przeciwdziałanie **barierom ograniczającym chęć sięgnięcia po pomoc** (np. obaw przed systemem lub stygmatyzacją).

Wyznaczenie **instytucji koordynującej**, odpowiedzialnej za przekazywanie informacji o działaniach Miasta na rzecz rodzin.

Usprawnienie **koordynacji współpracy między instytucjami i podmiotami** systemu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej.

—

Wzmocnienie **współdziałania instytucji publicznych z sektorem pozarządowym** w ramach systemu wsparcia rodziny.

Promocja i upowszechnianie **roli asystenta rodziny** w systemie wsparcia.

—

Włączenie do **Programu kwestii roli i potrzeb placówek wsparcia dziennego**, w tym zapewnienie im stabilności finansowej oraz promowania trwałych form zatrudnienia kadry i wsparcie kadry placówek.

—

Wzmocnienie **działań na rzecz profilaktyki przemocy i uzależnień** poprzez rozszerzenie wsparcia dla osób doświadczających przemocy, wydłużenie nadzoru nad sytuacją w rodzinie oraz podniesienie wrażliwości służb na różne formy przemocy.

—

Zapewnienie **bezpieczeństwa dzieciom z rodzin w kryzysie** z wykorzystaniem narzędzi możliwych do bieżącego wdrożenia.

—

Inne zagadnienia

Rozważenie uzupełnienia lokalnego systemu wsparcia o Centrum Diagnostyki i Terapii FASD.

Opracowane na podstawie materiałów opisowych przygotowanych przez Biuro Dialogu i Innowacji Miejskich Urzędu Miasta Torunia.

PROPOZYCJE DZIAŁAŃ

Konsultacje społeczne, pomimo niewielkiego udziału mieszkańców, wskazują na akceptację celów, priorytetów i kierunków zaproponowanych w projekcie Programu. Analiza zgłoszonych rekomendacji wskazuje, że w dalszym opracowaniu wniosków przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu w porozumieniu z Wydziałem Zdrowia i Polityki Społecznej Urzędu Miasta Torunia warto uwzględnić następujące kwestie:

1. **Silniejsze ukierunkowanie celów Programu na stworzenie kompleksowego, spójnego i długofalowego systemu wsparcia rodzicielstwa zastępczego w Gminie Miasta Toruń, który zapewniać będzie pewność ciągłości wsparcia. Osiągnięte może być to poprzez:**
  - a. **integrację obszarów i narzędzi wsparcia rodzin, w szczególności wsparcia finansowego i mieszkaniowego, psychologicznego, prawnego oraz organizacyjnego;**
  - b. **zwiększenie dostępności priorytetowych usług dla rodzin, w tym medycznych specjalistycznych, diagnostycznych i terapeutycznych oraz profesjonalnego wsparcia i superwizji;**
  - c. **usprawnienie procesu usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej, m.in. poprzez zwiększenie dostępności mieszkań (w tym treningowych) oraz dookreślenie roli opiekuna usamodzielnienia, a także dzięki kompleksowej ofercie wsparcia, szkoleń i doradztwa, obejmujących kompetencje społeczne, życiowe i zawodowe.**
2. **Priorytetyzację promocji rodzicielstwa zastępczego, w szczególności poprzez wzmocnienie pozytywnego obrazu społecznego jego roli oraz prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych w szeroki zakresie, uwzględniającym różne kanały dotarcia do potencjalnych kandydatów.**
3. **Ustanowienie jako celu Programu usprawnienia polityki informacyjnej Gminy Miasta Toruń w zakresie wsparcia rodziny, również dzięki wyznaczeniu instytucji koordynującej, odpowiedzialnej za gromadzenie i przekazywanie informacji o działaniach na rzecz rodziny, wzmocnienie współpracy między instytucjami i podmiotami oferującymi wsparcie oraz usprawnienie współdziałania sektorów publicznego i pozarządowego.**

4. Ukierunkowanie operacyjne Programu na **zapewnienie większej dostępności i lepszego dopasowania do potrzeb oferty wsparcia dla rodzin**, w tym silniejsze zaakcentowanie konieczności zaadresowania potrzeb rodzin znajdujących się w kryzysie.
5. Uwzględnienie w Programie działań na rzecz **przeciwdziałania barierom ograniczającym chęć skorzystania z pomocy i wsparcia dla rodzin**, w tym mitygowanie obaw przed systemem pomocy społecznej lub stygmatyzacją społeczną osób korzystających ze wsparcia. W związku z tym konieczne jest również **podjęcie spójnych działań w celu podnoszenia świadomości służb, urzędników i pracowników instytucji w lokalnym systemie**, które umożliwią sprawniejsze reagowanie na potrzeby rodzin oraz wzmocnią standardy reagowania empatycznego na rozpoznawane sytuacje kryzysowe.
6. Wzmocnienie roli **asystenta rodziny**, doprecyzowanie jego funkcji w lokalnym systemie oraz promocja znaczenia jako istotnego narzędzia wsparcia rodziny i przeciwdziałania przemocy lub uzależnieniom.
7. Włączenie do Programu **kwestii placówek wsparcia dziennego**, szczególnie ich roli w zapewnieniu wsparcia dzieciom i rodzinom, a także zagwarantowania stabilności finansowej ich funkcjonowania w Gminie Miasta Toruń oraz trwałości zatrudnienia wychowawców, pełniących istotną rolę w budowaniu więzi między lokalnym systemem wsparcia a rodzinami.
8. Silniejsza integracja działań na rzecz rodziny i pieczy zastępczej z zadaniami **przeciwdziałania przemocy i uzależnieniom**, w szczególności poprzez zwiększenie wsparcia dla osób doświadczających przemocy, wzmocnienia monitorowania sytuacji rodzin oraz podnoszenie świadomości służb.
9. Zaadresowanie w Programie pilnych i doraźnych działań na rzecz zapewnienia **bezpieczeństwa dzieciom z rodzin w kryzysie** poprzez wykorzystanie dostępnych na bieżąco narzędzi reagowania.

OPRACOWANIE MERYTORYCZNE RAPORTU

Biuro Dialogu i Innowacji Miejskich

Urzędu Miasta Torunia

ul. Wały gen. Sikorskiego 10, 87-100 Toruń

E: bdim@um.torun.pl

T: 56 611 87 04

Przeprowadzenie konsultacji i redakcja raportu

dr Patryk Wawrzyński,
Anna Niedziałkowska,
Malwina Kostrzewska,
Gabriela Kardyś,
Wojciech Kurlapski.